

circa 10 km.

Fiets- en wandelroute kunst & cultuur

Rijkerswoerd

KUNST
DE PUBLIEKE RUIJTE
IN ARNHEM

ROZET
ontmoet
ontdek
ontwikkel

Fiets- en wandelroute kunst en cultuur

Rijkerswoerd

Fietsroute

Wandelroute

De bouw van Rijkerswoerd start in 1987 en wordt begin jaren negentig afgerond. Toen de bouwwerkzaamheden van fase 3, de laatste fase, al volop gestart waren werd in 1992 het boekje 'RIJKERSWOERD, wonen tussen groene vingers' huis-aan-huis in de nieuwe wijk verspreid. Een aanrader om te lezen.

Het grootste deel van de wijk is gebouwd op het voormalige Elster buurtschap Rijkerswoerd, een ander deel is gebouwd in de voormalige polder Elden. Rijkerswoerd was de voorlaatste grootschalige uitbreiding van Arnhem, daarna volgde nog Schuytgraaf.

Fiets- en wandelroute kunst en cultuur

Rijkerswoerd

De wijk bestaat uit vier buurten:

- De Overmaat. Dit is het noordelijkste deel van de wijk en ligt tussen de Huissensedijk, de Burg. Matsersingel en de Nijmeegseweg (A325). De buurt wordt doorsneden door de Mooieweg, ten noorden hiervan hoofdzakelijk woningbouw, ten zuiden van de Mooieweg hoofdzakelijk bedrijven. In totaal wonen er in De Overmaat ongeveer 700 personen, deze wonen in ruim 350 woningen.
- Rijkerswoerd West ligt tussen de Burg. Matsersingel, (een stukje) Huissensedijk en Mooieweg, Kruisstraat, Rijkerswoerdsestraat en Nijmeegseweg (A325). In de noordwesthoek van de buurt ligt de polikliniek van Rijnstate en zijn ook ongeveer twintig auto (gerelateerde) bedrijven gevestigd. Kort daarbij ligt ook het sport- en wijkcentrum Rijkerswoerd. In de ongeveer 2.000 woningen van de buurt wonen circa 4.500 personen.
- Rijkerswoerd Midden bestaat grofweg uit het gebied tussen Marga Klompélaan, de Mahatma Gandhiweg/Albert van Dalsumlaan, de Rijkerswoerdsestraat en de Kruisstraat. Dit deel van de wijk bestaat uit ongeveer 1.750 woningen, hierin wonen ruim 4.000 personen. Winkelcentrum Rijkerswoerd is onderdeel van dit deel van de wijk. In dit winkelcentrum zijn circa twintig bedrijven (winkels, horeca en dienstverlening) gevestigd.
- Rijkerswoerd Oost bestaat (gemakshalve) uit het gebied tussen Huissensedijk en Mooieweg en de woningen tussen Zeegbos en de Mahatma Gandhiweg/Albert van Dalsumlaan. In deze buurt ligt ook een gebied met veel villabouw (Gaardenhage) en is veel groen aanwezig. In de buurt staan ruim 1.100 woningen waarin circa 3.100 personen wonen

Bij de totstandkoming van de inrichting van de wijk is de Arnhemse beeldend kunstenaar Wim Korvinus nauw betrokken geweest. Samen met stedenbouwkundigen en architecten moest hij de openbare ruimte een bijzonder aanzien geven. Daarbij moet je denken aan specifieke omgevingsprojecten zoals de kleurstelling van bepaalde gebouwen en gevels die per buurt verschillend zijn. Ook een opvallend geel-zwart bestrate golvende langzaam-verkeerroute langs de hoofdvas van de wijk, de zgn. Stedelijke Route, is een idee van hem. In de routebeschrijving maken we meerdere keren gebruik van deze Stedelijke Route. Daarnaast adviseerde hij over waar op specifieke plekken kunstwerken zouden moeten komen en de plekken waar experimentele woningen gebouwd konden worden (langs de hoofdassen van de wijk).

Deze experimentele woningen komen in de route aan bod. Het zijn prijswinnende ontwerpen waarbij door de gemeente vooraf was aangegeven soepel om te gaan met bepaalde bouwvoorschriften. Er waren wel een paar voorwaarden, o.a. moest de woning wonen als hoofdfunctie hebben en passen op een kavel van 400 m². Uiteindelijk zijn er zeven ontwerpen uitgekozen die uitgevoerd mochten worden, hiervan zijn er zes ook daadwerkelijk uitgevoerd.

In de wijk liggen aan de noord- en zuidzijde meerdere boerderijen. Hieronder twee boerderijen aan de noordkant die een gemeentelijk monument zijn en in de route zijn opgenomen (de nummers 13 en 15). Ook liggen er in de wijk drie Social Sofa's. Dit zijn betonnen banken die op basis van door wijkbewoners ingeleverde tekeningen door tientallen wijkbewoners zijn beplakt met kleurrijke mozaïeksteentjes. Ze zijn een lust voor het oog en de specifieke locaties worden in de route benoemd.

Rijkerswoerd is een vrij grote wijk en de kunst- en cultuurroute voert je langs vele plekken kriskras door de wijk. Ondanks dat kan de route niet alleen per fiets maar ook te voet (mits redelijk ter been) goed worden afgelegd. Is de hele route te voet te lang, dan kan die natuurlijk ook in delen worden gedaan. Je doet bijv. alleen de zeven verschillende electriciteitshuisjes van Peter Struycken (de nummers 11, 17, 18, 19, 21, 22 en 23) of alleen de zes speciale prijswinnende woningen (de nummers 5, 6, 27, 28, 30 en 33). Hoe dan ook, je moet vooral van deze kunst- en cultuurroute genieten.

De start van de kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd is bij Sport- en Wijkcentrum Rijkerswoerd. Voor de eerste drie objecten moeten we door het minst mooie deel van de wijk. Bij de officiële uitgang van Sport- en Wijkcentrum Rijkerswoerd gaan we naar links, dit heet De Pas, en gaan we direct na het woonwagencentrum linksaf de Lange Akkers in. Midden op de brug over de A325 zien we het eerste kunstwerk van de route.

We gaan nu weer terug en nemen de eerste afslag links (Santkamp). We volgen deze tot de splitsing waar we links aanhouden. Iets verderop slaan we rechtsaf, dit heet Hazenkamp. Na ruim 50 meter slaan we linksaf, dit heet nog steeds Hazenkamp, en zien we aan het eind van de weg met huisnummer 60 OIM Orthopedie Arnhem. Het volgende kunstwerk staat achter dit gebouw. Je komt daar door na het toegangshek, indien geopend, linksom om het gebouw te gaan. In de weekenden is het toegangshek meestal gesloten, maar doordeweeks (bijna) nooit.

Locatie: Lange Akkers

Locatie: Hazenkamp 60

Poort (1994) is een door Wim Korvinus ontworpen kunstwerk op de brug over de A325 richting Nijmegen. Deze poort van beton en zwart trespas werd in samenwerking met een constructeur van de gemeente ontworpen. Het gele 'trapje' is van gelakt rvs.

Figuur op stoel (1998) staat achter het pand van OIM Orthopedie Arnhem. Het bronzen beeld stelt een zittende man in een rolstoel voor. De figuur kijkt om zich heen en het lijkt alsof hij wil opstaan. Het beeld van Ronald Tolman lijkt veel op een kunstwerk bij de ingang van het Siza-hoofdkantoor aan de Kemperbergerweg. Dat beeld is eveneens van zijn hand.

We gaan nu weer terug naar het toegangshek, rechtdoor de weg uit en gaan aan het eind naar links, dit heet ook Hazenkamp. We volgen dit tot aan het eind waar de weg naar rechts buigt. Dit heet nog steeds Hazenkamp. Aan het eind van de weg is links Rijnstate Arnhem-Zuid. We gaan (indien geopend) via de ingang bij het parkeerterrein naar binnen en zien direct links een groot aantal kleine felgekleurde vazen tegen de wand.

We verlaten Rijnstate Arnhem-Zuid, gaan weer terug naar Hazenkamp en vervolgen deze naar links tot het eind iets verderop. Daar steken we de Marga Klompélaan over (pas op het drukke verkeer) en gaan aan de overzijde via het fietspad of trottoir naar links. We passeren de Dr. Willem Dressingel en zien dan rechts van ons aan de andere kant van het water een forse wijkaanduiding.

Locatie: Marga Klompélaan 6

Locatie: Marga Klompélaan

3

Vazen (2008) bestaat uit 48 gekleurde porseleinen vazen en hangt in Rijnstate Arnhem-Zuid. Het was aanvankelijk ontworpen voor de verpleegafdeling van Arnhem-Noord, maar werd in 2014 naar Arnhem-Zuid verplaatst. In strak gelid hangen de vazen aan de muur als een soort klimwand. De door Hans Smink handgemaakte vazen zijn in vier heldere kleuren geglaazuurd. Ze reiken symbolisch de hand naar alle bossen bloemen die voor de patiënten worden meegenomen.

4

Wijkaanduiding Rijkerswoerd (1992) is een brede balk van witgelakt staal met daarin de letters Rijkerswoerd. De openbare verlichting zorgt ervoor dat de tekst 's avonds en 's nachts goed leesbaar is. Het kunstwerk is een ontwerp van Wim Korvinus.

We gaan verder, slaan rechtsaf de Burgemeester Matsersingel in en volgen het pad tot aan de verkeerslichten. Vòòr de verkeerslichten slaan we rechtsaf en nemen de weg met de geel/zwart gestreepte golvende bestrating, het beginpunt van de eerder genoemde Stedelijke Route in het noordwesten van de wijk. Maar voordat we die route naar rechts vervolgen kijken we eerst naar de opvallende woning waar we links voor ons tegenaan kijken.

We gaan dus vòòr dit pand naar rechts, dit heet De Draai, en volgen nu een heel eind de Stedelijke Route. Al heel snel gaan we door een kleine versmalling maar we blijven de Stedelijke Route door verschillende straten volgen, resp. Louis Armstronghof, Duke Ellingtonstraat en dan de overgang naar de Ella Fitzgeraldstraat. Deze overgang (bij huisnummer 56 links) ligt iets verhoogd met een paar kleine muurtjes. Hier gaan we naar rechts en zien dan direct voor ons het opvallende pand van makelaar Roel Willemsen.

Locatie: Mooieweg 80

Locatie: Ella Fitzgeraldstraat 37

5

Het Web (1991) is een opvallende woning op de hoek van de Mooieweg en De Draai. Het pand is gebouwd als onderdeel van een prijsvraag voor het ontwerpen van een droomhuis met beeldbepalend karakter langs de hoofdas van Rijkerswoerd. Het Web was de eerste woning van de prijswinnende ontwerpen die ook daadwerkelijk werd gebouwd. Ben Klumperink was zowel de ontwerper als bouwer van de woning en heeft er enige jaren over gedaan om zijn droom te realiseren. Het uitgangspunt voor het pand was het creëren van een woon- en werkplek waarbij huis en omringende tuin één geheel vormden. De constructie aan de binnenkant is gebaseerd op pijlers met daaromheen een netwerk van houten 'spinnendraden'. Tijdens de bouw was er veel belangstelling van lokale pers en omwonenden. En dat het om een bijzonder pand ging bleek ook in 1993 toen Klumperink de Heuvelinkprijs won (tweejaarlijkse Arnhemse architectuurprijs).

6

Diagonaal (1998) won in 1988 de eerste prijs in de ontwerpwedstrijd voor experimentele woningen Rijkerswoerd. Deze wedstrijd was door de gemeente Arnhem uitgeschreven voor het ontwerpen van een droomhuis met beeldbepalend karakter langs de hoofdas van de nieuwe wijk. Uiteindelijk zijn er zes ontwerpen daadwerkelijk gerealiseerd. Het pand Diagonaal, een ontwerp van architect Koen Hölzel, lijkt bij nadere beschouwing op een kubus in een kubus. Van origine had het pand als bestemming woonhuis, maar na enige aanpassingen werd het een bedrijfspand waarin makelaardij Roelof Willemsen zich vestigde. Tegenwoordig wordt het pand vanaf de hoofdas van de wijk door een bomenrij voor een groot deel aan het oog onttrokken.

We gaan weer terug naar de Stedelijke Route en vervolgen deze, dit is de Ella Fitzgeraldstraat. Daarna gaat de Stedelijke Route verder in het Otis Reddingplein die na een flauwe bocht naar links over gaat in de John Lennonstraat. Aan het eind van deze straat steken we een fietspad over, hier goed uitkijken, en zien we voor ons een grote open ruimte (door de bewoners van Rijkerswoerd 'Groene Plein' genoemd) met daar middenin een grote zuil. Over het bijzondere bruggetje betreden we deze ruimte. Aan de andere kant van de open ruimte is nog zo'n bruggetje.

Middenin de open ruimte hadden we eerder de grote zuil al gezien, direct meer daarover. Opvallend aan de hele ruimte is het gebruik van de kleur geel. De flats achter het bruggetje waarover we net het terrein betraden hebben felgele balkonsteunen. Een deel van de stenen van de bruggetjes is geel. De bestrating is weer onderdeel van de Stedelijke Route en het opvallende 'gebouw' iets verderop is okergeel van kleur. Maar nu eerst de grote zuil.

Locatie: Dr. Joop Den Uylsingel

Locatie: Dr. Joop Den Uylsingel

De Korvinusbruggen (1992) vormen een verbinding tussen de dichte bebouwing van de wijk Rijkerswoerd en de open ruimte van het plein. Met vorm en kleur heeft kunstenaar Wim Korvinus de relatie tussen de verschillende wijkdelen willen benadrukken.

Zuil (1991) is een imposant kunstwerk van circa dertien meter hoog, midden op het Groene Plein. Het ontwerp is van kunstenaar Norman Dilworth. Kinderen in de buurt noemen het de 'Regenboogtoren'. De buurtbewoners vinden dat het kunstwerk lijkt op een tempel uit het Midden-Oosten van vierduizend jaar geleden. Boven in de toren is een koker ingemetseld met een verzameling spullen van kinderen uit de buurt.

We steken de open ruimte verder over en zien links van ons basisschool Pieter de Jong uit 1989, met naast het hoofdgebouw een opvallend blauw, kegelvormig gebouw. Dit is de kleine gymzaal van de school en wordt 'de Kegel' genoemd. We vervolgen de stedelijke route en komen nu via eenzelfde bruggetje als eerder aan de andere kant van de ruimte uit. Daar zien we het opvallend gele 'gebouw' van dichtbij. Het is een watergemaal.

We steken na het bruggetje de straat over en gaan in het verlengde hiervan de Darwinstraat in. En ook hier weer de inmiddels herkenbare Stedelijke Route. We passeren het opvallende gebouw in cortenstaal (huisnummer 2) waarin een tandartspraktijk is gevestigd. Dit pand uit 2016 is een ontwerp van architect Aldo Meijer, medeoprichter van COARE Architectuur Amsterdam. Na een flauwe bocht naar links gaat de Darwinstraat verder aan de Marga Klompélaan. Aan het eind van de Darwinstraat zien we links in het plantsoen een vreemde vogel.

Locatie: Dr. Joop Den Uytsingel

Locatie: Marga Klompélaan

9

Watergemaal (1992) staat aan de rand van het Groene Plein en heeft een opvallende gele, scheve ombouw. De ombouw bestaat uit een gaaswerk van fijnmazig metaal waardoorheen het gemaal goed zichtbaar blijft. Het watergemaal is een ontwerp van de Surinaamse architect Edward Morroy die midden jaren tachtig wegens de onrustige politieke situatie in Suriname naar Nederland is verhuisd.

10

Vogel (1992) is een circa 2,5 meter hoge, schuine, rvs-staaf met op de top een sierlijke vogel. Het kunstwerk, een ontwerp van Jeanne Brommer, staat tegenover het winkelcentrum en werd op verzoek van de bewoners van de naastgelegen flats ontworpen. Deze flats (met de blauwe balkons) zijn een ontwerp van Architectenatelier Kaper&Brommer.

We blijven aan deze kant van de weg en gaan circa 25 meter naar links (fietsers moeten hier even lopen). Dan steken we de Erasmussingel over en volgen die naar links. Na ongeveer 100 meter nemen we rechts het fiets- en voetpad en gaan we het Carl van Ossietzkyplantsoen in. Al snel zien we het eerste electriciteitshuisje van Peter Struycken voor ons.

We draaien links van het trafohuisje met het fiets- en voetpad mee en zien na de splitsing van het halfverharde fiets- en voetpad aan de rechterkant een groot hardstenen beeld.

Locatie: Carl van Ossietzkyplantsoen

Locatie: Carl van Ossietzkyplantsoen

11

Trafohuisjes (1993) waren een van de uitkomsten van het trafo-project van de gemeente en het elektriciteitsbedrijf PGEM. De vier zijdes van de zeven transformatorhuisjes in Rijkerswoerd zijn met keramische tegeltableaus bekleed naar een ontwerp van Peter Struycken. De tableaus (in geel, rood, blauw, wit en zwart) bestaan uit kleine digitale uitsnedes met afwisselende driedimensionale patronen. Hierdoor verschillen de huisjes onderling van elkaar. Prof. ir. Carel Weeber ontwierp de huisjes. Jammer genoeg trekken de opvallende vormen en kleuren ook “graffitikunstenaars” aan. Een regelmatige schoonmaakbeurt is noodzakelijk.

12

Zonder titel (2002) is een hardstenen beeld van circa 2,5 meter doorsnee dat nog het meest op een perfect rond hoofd met hoed lijkt. Lokale ‘graffitikunstenaars’ nemen deze uitstraling soms al te letterlijk en spuiten er ogen en een mond op. Het kunstwerk is van de hand van Gerard van Rooy.

Bij de volgende splitsing van het voet- en fietspad slaan we rechtsaf verder in noordelijke richting het Carl van Ossietzkyplantsoen uit. Het plantsoen uitkomend steken we de Mooieweg over en nemen verderop de eerste weg rechts (Marius van Beeklaan). Na ongeveer 50 meter is links het parkeerterrein en de ingang naar het complex van stadsboerderij De Korenmaat. Bij de ingang zijn voor de fietsers ook fietsenrekken. Indien het geopend is kun je het terrein op lopen en zie je na het houten hek direct rechts de eerste Social Sofa (2015) met als thema 'natuur in de stad'. Je kunt helemaal door het terrein lopen tot aan de andere kant van de boerderij. Je komt dan uit op de Huissensedijk en van hieruit zie je de voorkant van het boerderijcomplex.

We gaan weer terug naar de plek van de fietsenrekken. We verlaten het terrein, gaan rechtdoor (Nel Klaassenstraat) en komen na circa 100 meter weer uit op de Mooieweg. We slaan hier linksaf en stoppen even rechts bij huisnummer 174. Let op: dit is privéterrein, dus niet het pad oplopen.

Locatie: Marius van Beeklaan 5

Locatie: Mooieweg 174

13

De Korenmaat (1931) is een boerderij (woonhuis) die destijds in opdracht van de Nederlandse Heidemaatschappij is gebouwd. Vanaf de Huissensedijk gezien is de boerderij het meest rechtse pand. De schuur er links voor is van dezelfde datum en is samen met de boerderij een herbouw van een eerdere boerderij en schuur die begin 1931 door brand waren verwoest. De schuur links naast de boerderij, oorspronkelijk een tabaksschuur maar tegenwoordig de stal, dateert uit 1830 en is bij die brand gespaard gebleven. Het hele complex, stadsboerderij De Korenmaat, is eigendom van de gemeente Arnhem en tegenwoordig in beheer bij Natuurcentrum Arnhem. Er vinden veel activiteiten plaats en voor kinderen is het een lust om tussen de boerderijdieren rond te lopen.

14

Zonder titel (1996) is een kunstwerk dat op een heel bijzondere manier onderdeel is geworden van de onder architectuur gebouwde woning. Voor de ingang van het pand wordt de overdekte entree gesteund door een dragende kolom van ongeveer 30 x 30 cm. in omtrek en drie meter hoog. Een deel van deze dragende kolom bestaat op heuphoogte uit een circa 60 cm. hoge vorm van een kunstig uit Belgisch hardsteen gemaakte heup. En nog bijzonderder, het is een weergave van de heup van de eerste eigenaresse van het pand. Het kunstwerk van Liesbeth Crooijmans heeft geen titel maar had 'Stille Kracht' kunnen heten. De heup heeft namelijk een belangrijke functie voor het lichaam, het dragen van het lichaam en zorgen voor flexibiliteit bij voortbewegen en stabiliteit bij staan. Op deze plek heeft dit kunstwerk in wezen dezelfde functie. En omdat voorbijgangers hoogstwaarschijnlijk nietsvermoedend het kunstwerk niet zullen opmerken, is het een stille kracht geworden.

De Mooieweg verder volgend stoppen we iets verderop rechts bij huisnummer 210, een voormalige boerderij.

Aan de rechterkant van de voormalige boerderij bevindt zich ook nog een mooie gedenksteen. Vanaf het pad rechts van het pand is dit vooral in het najaar en de winter goed te zien.

Locatie: Mooieweg 210

Locatie: Mooieweg 210

15

De Nieuw-Dullertshoeve (1925) is het meest zuidelijke gemeentelijk monument van Arnhem. De voormalige boerderij ligt aan de Mooieweg met huisnummer 210, tot de jaren zestig was het huisnummer 46. De boerderij is in 1925 gebouwd in opdracht van de Arnhemse Dullertsstichting en is in 1999 aangewezen als gemeentelijk monument. De Nieuw-Dullertshoeve is een zogenaamde ontginningsboerderij met een bouwstijl met invloeden van de Amsterdamse Schoolarchitectuur. Het ontwerp is vermoedelijk van de Arnhemse architect H.J. Tiemens jr. Naast het pand staat ook nog het bakhuis/schuurtje en samen vormen zij een mooi ensemble. Na jaren van min of meer leegstand is het pand in 2007 omgebouwd tot woonhuis.

16

Gedenksteen Nieuw-Dullertshoeve (1925). Tegen de rechtse zijgevel van het pand Mooieweg 210 is een eerste steen zichtbaar uit 1925. Het pand is boerderij Nieuw-Dullertshoeve van de Dullertsstichting. De Dullertsstichting is in 1882 in Arnhem opgericht en beheert het vermogen van Willem Hendrik Dullert (1817-1881). Hij had in zijn testament bepaald dat een naar hem genoemde stichting zijn vermogen zou beheren. Met de opbrengst van dit vermogen kon de stichting giften doen aan de behoeftige burgers van Arnhem en omstreken. Tot op de dag van vandaag bestaat deze stichting nog steeds.

Vanaf het pad nemen we iets verder de eerste afslag rechts. Dit is Mr. Gerbrandysingel. Een eind verderop draaien we mee naar links, dit heet nog steeds Mr. Gerbrandysingel. De straat verder volgend zie je rechts bij huisnummer 45 de tweede Social Sofa (2016) met als thema 'iedereen doet mee'. En weer iets verder kom je bij een grote bestrate cirkel, een soort rotonde. Daar middenin staat het tweede electriciteitshuisje van Peter Struycken.

We gaan hier links het plantsoen in en na circa 100 meter steken we een straat over en zien dan meteen twee electriciteitshuisjes staan in de Mahatma Gandhiweg.

Locatie: Mr. Gerbrandysingel

Locatie: Mahatma Gandhiweg

Trafohuisjes (1993) waren een van de uitkomsten van het trafo-project van de gemeente en het elektriciteitsbedrijf PGEM. De vier zijdes van de zeven transformatorhuisjes in Rijkerswoerd zijn met keramische tegeltableaus bekleed naar een ontwerp van Peter Struycken. De tableaus (in geel, rood, blauw, wit en zwart) bestaan uit kleine digitale uitsnedes met afwisselende driedimensionale patronen. Hierdoor verschillen de huisjes onderling van elkaar. Prof. ir. Carel Weeber ontwierp de huisjes. Jammer genoeg trekken de opvallende vormen en kleuren ook "graffitikunstenaars" aan. Een regelmatige schoonmaakbeurt is noodzakelijk.

We vervolgen onze weg in het plantsoen. Steken over bij de Ernest Hemingwaystraat en zien bij de volgende straat, de Charles Dickensstraat, het volgende electriciteitshuisje.

Verder rechtdoor gaand steken we de Emily Brontësingel over en komen via een bruggetje in het Zeegbos terecht. Pas op, hier kan het wat modderig zijn. Na het bruggetje gaan we rechtsaf en na ongeveer 100 meter gaan we weer rechtsaf en gaan we onder de Poort van Rijkerswoerd door.

Locatie: Charles Dickensstraat

Locatie: Marga Klompélaan

19

20

Een Poort voor Rijkerswoerd (2002) vormt de toegang van het Zeegbos tot de wijk en omgekeerd. De gedrapeerde gordijnen verwelkomen de passanten. Het bouwsel wordt aan de zuidzijde ondersteund door een termietenheuvel. Maar wat heeft zo iets te maken met Arnhem? Termietenheuvels komen veel voor in een streek in Australië die Arnhemland heet. Het kunstwerk van Thom Puckey is grotendeels gemaakt van geborsteld aluminium. De termietenheuvel en tak zijn van brons, het motorblok is van graniet.

We gaan hier het bruggetje over en zijn dan (weer) op de Marga Klompélaan. Hier komen we het laatste stuk van de bekende golvende bestrating van de Stedelijke Route weer tegen. We nemen de tweede weg links na het bruggetje. Maar voordat we dat doen kijken we even naar rechts. Daar ligt een imposant appartementencomplex (het Bastion) waarvan de rechterzijde voor een deel in het water ligt. Het complex met een open binnenterrein is een ontwerp van architectenbureau Mecanoo uit Delft, zij ontwierpen rond 2007 ook het nooit uitgevoerde gebouw voor het nieuwe Nationaal Historisch Museum in Arnhem. Maar zoals gezegd nemen we de tweede weg links na het bruggetje, de Ida Gerhardtstraat. Na ongeveer 100 meter komen we weer bij een plantsoen en zien we het volgende electriciteitshuisje van Peter Struycken.

We gaan hier rechts het plantsoen in en na circa 200 meter zien we weer een electriciteitshuisje, deze keer in de Albert van Dalsumlaan.

Locatie: Ida Gerhardtstraat

Locatie: Albert van Dalsumlaan

21

22

We vervolgen onze weg in het plantsoen en na weer ongeveer 200 meter komen we bij het laatste electriciteitshuisje van Peter Struycken. Het staat middenin een grote bestrate cirkel, een soort rotonde, van de J.M. de Kempenaersingel.

Bij deze rotonde gaan we rechtsaf en draaien met de weg mee naar links en naar rechts. Na circa 100 meter gaan we direct links de grote parkeerplaats op. Tegen de wand van het pand links zijn drie grote panelen aangebracht.

Locatie: J.M. de Kempenaersingel

Locatie: Theaterplein

23

24

Fotocollage (2013) is voortgekomen uit het project Zon op Zuid van Anita Bouman (projectleider) en Marjan Renkens (artistiek leider) met als doelstelling “We willen Arnhem-Zuid op de kaart zetten, laten zien dat het er bruijt”. De fotocollage naar ontwerp van Brenda Nieborg (gemaakt in samenwerking met Bert van Gorkum) is ontstaan nadat zij eerst een fotoworkshop had gegeven aan de bewoners van de wijk die vervolgens foto’s hadden aangeleverd voor het kunstwerk. Om er een mooi geheel van te maken heeft Nieborg zelf een aantal foto’s toegevoegd met als resultaat de drie grote gecoate PDF-panelen die tegen de achterwand van de (tegenwoordige) basisschool Het Klinket hangen.

We blijven aan deze kant van de parkeerplaats, gaan iets verder en kijken naar de gevel van het eerste gebouw direct na de speelplaats.

Iets verderop, makkelijk bereikbaar zowel met de fiets als lopend, kom je aan de achterzijde van winkelcentrum Rijkerswoerd en zie je aan de waterkant de derde Social Sofa staan.

Locatie: J.M. de Kempenaersingel 4a

Locatie: Cabaret (achterzijde)

25

Zonder titel (1998) is een kunstwerk op het schoolplein van de basisschool Rijkerswoerd, tegenwoordig Het Klinket. Het bestond uit vier elementen. Een soort eettafel, twee aluminiumkleurige tuinstoelen, een vogelhuisje en een ouderwetse lantaarn wat hoger aan de muur. Het enige dat nog is te zien is de lantaarn. De tafel en het vogelhuisje zijn vòòr 2019 al verwijderd, de twee tuinstoelen zijn in 2020 verwijderd. Germa Huijbers heeft dit werk samen met Carolina Agelink ontworpen.

26

Social Sofa (2014) met als thema 'ontmoeten' was de eerste Social Sofa van de wijk. In het voorjaar 2014 waren enige tientallen ontwerpen ingediend die door de jury bestaande uit twee kunstenaars uit de wijk, Philip Hogeboom (grafisch ontwerper) en Bianca Venus (interieurarchitect), werden beoordeeld. Het winnende ontwerp was van de 14-jarige Iris Maaswinkel. In haar ontwerp speelt de natuur in de vorm van het vrolijke van de dieren, het blauw van de lucht en het water en de vele vogels een belangrijke rol.

De foto laat de achterzijde van de Social Sofa zien. Enerzijds omdat je zo een mooi beeld over het water krijgt, anderzijds omdat de voorzijde erg rommelig is met afval vòòr, op en onder de Social Sofa.

Voor het vervolg van de route gaan we nu weer terug naar de parkeerplaats waar we net waren en zien aan de rand er van een opvallende woning.

Direct na de opvallende woning gaan we via de weg, die ligt vòòr het fietspad, naar links de straat Musical in. Het winkelcentrum ligt nu aan je linkerhand en we gaan er met een grote bocht omheen. Na het winkelcentrum draaien we rechts met de weg mee en komen in de Harriët Freezerstraat. Aan beide kanten van deze straat zijn parkeervakken. Aan het eind van de straat zie je links voor je het pand Mr. P.J. Oudsingel 215.

Locatie: Theaterplein 1

Locatie: Mr. P.J. Oudsingel 215

27

Atelierwoning Groen-Rood (1988) is een dubbele atelierwoning waarbij vorm en kleur een belangrijke rol spelen. De patronen op het pand zijn diamantvormig. Kunstenaar Wim Korvinus won samen met zes andere ontwerpers een prijsvraag voor het ontwerpen van een droomhuis met beeldbepalend karakter in Rijkerswoerd. De winnende ontwerpen, waarvan er zes zijn gerealiseerd, zijn vrijesectorwoningen langs de hoofdas van Rijkerswoerd. Eind 2019 heeft het pand een nieuwe eigenaar gekregen. Deze heeft Korvinus om een kleuradvies gevraagd i.v.m. achterstallig onderhoud van het pand. Na overleg is het een kleurcombinatie groen-grijs geworden, in april 2020 zijn die nieuwe kleuren aangebracht. De groene kleur wijkt iets af van de oorspronkelijke groene kleur, de grijze kleur komt overeen met de grijze kleur van de John Frostbrug. Tegelijkertijd is nu tegen de noordgevel de tekst 'Villa Korvinus' aangebracht.

32 | Kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd

28

B1117 (1999) is een opvallend geblokt huis dat in 1988 de vijfde prijs won in de prijsvraag voor de inrichting van Rijkerswoerd. Deze prijsvraag was door de gemeente Arnhem uitgeschreven voor het ontwerpen van een droomhuis met beeldbepalend karakter langs de hoofdas van de nieuwe wijk. Uiteindelijk zijn er zes ontwerpen daadwerkelijk gerealiseerd. De ruimtes van het door Hans van Olphen ontworpen huis zijn opgebouwd uit vlakken van 1,80 x 1,80 meter of veelvoud daarvan. Daardoor lijkt het huis symmetrisch van vorm. Maar bij nadere beschouwing blijkt dat er wel degelijk verschillen zijn aan beide zijden van de voordeur waar de verdiepingen ten opzichte van elkaar steeds verspringen. Een ander opvallend element zijn de vijf ramen die op elkaar zijn geplaatst als een soort lichtstraat van in totaal circa negen meter hoog. De naam van het huis is bedacht door de architect en had iets te maken met de geboortedata van zijn kinderen.

33 | Kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd

We nemen rechts van het pand het smalle voetpad dat uitkomt in de Haya van Someren-Downerstraat. Aan het eind van deze straat, ongeveer 100 meter verder, is links een appartementencomplex genaamd Bloemenburcht. Voorbij dit pand heb je iets buigend naar rechts een doorgang naar de Mr. P. J. Oudsingel. Halverwege deze doorgang kijken we links achterom naar de zijgevel van het appartementencomplex en zien daar hoog in de gevel een groot rond object.

De doorgang verder uitgaand kom je direct langs een ander bijzonder gebouw genaamd Noordpijl.

Locatie: Haya van Someren-Downerstraat 65

Locatie: Mr. P.J. Oudsingel 1

29

Zon in het zuiden (begin jaren negentig) is een rode zon van circa 1,5 meter doorsnede op de kopgevel van het pand Bloemenburcht. Het pand ernaast heet Noordpijl en was een van de zeven winnaars van de prijsvraag Experimentele Woningen Rijkerswoerd. Dit pand ligt in de schaduw van de Bloemenburcht. Om het pand toch een beetje in het zonnetje te zetten, hebben de architecten van buro Geels Bokhorst Van Ouwerkerk, als grapje de rode zon op de kopgevel van de Bloemenburcht is aangebracht, alsof de zon achter de Noordpijl opkomt.

30

Noordpijl (1991) is een ontwerp van (destijds) stagiaire Gert Peters die studeerde aan de Academie van Bouwkunst in Arnhem (onderdeel van ArtEZ). Tegenwoordig is hij partner bij Peters en Lammerink Architecten. Het ontwerp was in 1988 een van de zeven winnaars van de ontwerpwedstrijd voor experimentele woningen Rijkerswoerd. Van bovenaf gezien (zie Google Maps) lijkt het appartementencomplex daadwerkelijk op een pijl, de punt is echter iets meer naar het noordwesten gericht. In de punt zitten de ramen met de donkere raamlijsten, de punten met de open inwendige balkons zijn de "vleugels" van de pijl. Omdat het pand in de schaduw ligt van het grote pand er naast, de Bloemenburcht, hebben die architecten destijds als grapje de rode zon op de kopgevel van dat pand aangebracht, alsof de zon achter de Noordpijl opkomt.

We gaan hier links de straat in, de Mr. P. J. Oudsingel. Die straat slingert door de wijk en bij huisnummer 82 zien we een glas-in-lood kunstwerk in de voortuin.

We zijn nu bijna aan het eind van de kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd. We gaan de weg iets terug en nemen dan links het pad en gaan het plantsoen in. Iets verder direct over het bruggetje slaan we linksaf. Dit is de (autoloze) Kruisstraat, onderdeel van het RijnWaalpad. Een kleine 100 meter verder is het einde van de wijkbebouwing en stoppen we. Hier eindigt de Kruisstraat en gaat het verder als RijnWaalpad dat doorloopt tot in Nijmegen. Dit Rijnwaalpad wordt vanaf deze plek verlicht door heel bijzondere lantarenpalen. Let op: de foto is elders op het Rijnwaalpad genomen.

Locatie: Mr. P.J. Oudsingel 82

Locatie: RijnWaalpad

31

Abstract glas-in-lood (2019) is ongeveer twee meter hoog en staat in de voortuin van het pand Mr. P.J. Oudsingel 82. Het kunstwerk bestaat uit afzonderlijke glas-in-loodpanelen die in een stalen frame zijn gezet. Hoewel het een abstract kunstwerk is, zien veel mensen er het figuur van een vrouw en een man in. Het kunstwerk is zo geplaatst dat de (zon)lichtinval het mooist tot z'n recht komt. Gery Garttner had het gemaakt voor zijn eigen tuin maar daarvoor vond de kunstenaar het te groot.

32

Kettingschakelarmatuur (2015) is een lantarenpaal met een heel opvallend verlichtingselement. Dit lichtende deel van de lantarenpaal bestaat uit een vergrote schakel van een fietsketting en lijkt sprekend op het logo van het RijnWaalpad. Het RijnWaalpad is de snelfietsroute tussen Arnhem en Nijmegen. Langs de hele route van deze snelfietsverbinding van bijna zestien kilometer lengte staan deze bijzondere lantarenpalen die 's avonds opvallend groen of violet licht (afhankelijk van de richting waarin je fietst) geven. Het ontwerp van de bijzondere lantarenpalen is van Iris Dijkstra van Atelier LEK.

We gaan nu de weg weer terug en passeren het bruggetje waar we kort hiervoor nog waren. Vlak voor de kruising met de grote weg (Marga Klompélaan) bekijken we links het bijzondere huis.

We gaan na het bijzondere huis direct naar links en nemen dan de eerste straat links. Dit is de Hendrik Pieter Marchantstraat. Daarna nemen we de derde straat rechts, dit heet nog steeds Hendrik Pieter Marchantstraat. Aan het einde van deze straat zien we iets naar rechts weer de hoofdingang van Sport- en Wijkcentrum Rijkerswoerd en is de kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd ten einde.

Locatie: Hendrik Pieter Marchantstraat 7

33

N Vreemde Eend (1995) is een beeldbepalend pand op de hoek van de Marga Klompélaan en de Hendrik Pieter Marchantstraat. De kleurstellingen van het vierkante donkere blok, de roomwitte ronde vorm en de rode accenten zorgen voor een opvallend contrast. Het oorspronkelijke ontwerp was bedoeld voor een vrijstaande woning voor één gezin. Dat bleek echter veel te duur te worden en daarom heeft de architect o.a. het vierkante blok en de driekwart cirkel in tweeën gedeeld waardoor veel ruimte ontstond voor twee gezinnen. Het pand is gebouwd als onderdeel van een prijsvraag voor het ontwerpen van een droomhuis met beeldbepalend karakter langs de hoofdvas van Rijkerswoerd. Het pand naar ontwerp van INBO Architectenbureau hoorde niet bij de prijswinnaars, maar omdat sommige winnende ontwerpen in de praktijk niet realiseerbaar bleken kon het worden uitgevoerd.

38 | Kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd

We hopen dat je er veel plezier aan hebt beleefd.

39 | Kunst- en cultuurroute Rijkerswoerd

Legenda

Rijkerswoerd

1. Poort
2. Figuur op stoel
3. Vazen
4. Wijkaanduiding Rijkerswoerd
5. Het Web
6. Diagonaal
7. De Korvinusbruggen
8. Zuil
9. Watergemaal
10. Vogel
11. Trafohuisjes
12. Zonder titel
13. De Korenmaat
14. Zonder titel
15. Nieuw-Dullertshoeve
16. Gedenksteen Nieuw-Dullertshoeve
17. Trafohuisjes
18. Trafohuisjes
19. Trafohuisjes
20. Een Poort voor Rijkerswoerd
21. Trafohuisjes
22. Trafohuisjes
23. Trafohuisjes
24. Fotocollage
25. Zonder titel
26. Social Sofa
27. Ateliervoning Groen-Rood
28. B1117
29. Zon in het zuiden
30. Noordpijl
31. Abstract glas-in-lood
32. Kettingschakelarmatuur
33. 'n Vreemde Eend

Scan de QR code met je mobiel

Colofon

Tekst:

Theo Brink, Yvonne Nuis, Louis Verhaar

Fotografie:

Theo Brink (nummer 32 Geert Visser)

Routetesters:

Angelique Boot, Marcel van Draanen, Louis Verhaar

Vormgeving:

Marcel Freriks, Rozet

Drukwerk: Drukwerkdeal

Deze route kwam tot stand dankzij steun van Kunst 55Plus Rozet, Stichting Kunst in de Publieke Ruimte in Arnhem en wijkplatform Rijkerswoerd.

Eerder verschenen in deze reeks:

- Elderveld-Schuytgraaf, december 2020
- Velperweg e.o., september 2021
- Burgemeesterswijk, november 2021
- St. Marten / Sonsbeek, februari 2022

KUNST
DE PUBLIEKE RUIMTE
IN ARNHEM

ROZET
ontmoet
ontdek
ontwikkel

WIJKPLATFORM
RIJKERSWOERD

Disclaimer

Deze kunst- en cultuurroute is begin 2022 ontwikkeld. Alle informatie is zo nauwkeurig mogelijk samengesteld. Wijzigingen zijn voorbehouden en aan deze kunst- en cultuurroute kunnen geen rechten worden ontleend.

KUNST
DE PUBLIEKE RUIMTE
= **ARNHEM**

ROZET
ontmoet
ontdek
ontwikkel